

BIORÓŻNORODNIE POŁĄCZENI PRZEDSZKOLE

KAROLINA BARAŃSKA

Ministerstwo
Klimatu i Środowiska

Sfinansowano ze środków
NARODOWEGO FUNDUSZU
OCHRONY ŚRODOWISKA
i GOSPODARKI WODNEJ

[BIOROZNORODNOSC.GOV.PL](https://biroznorodnosc.gov.pl)

WSTĘP

DO SCENARIUSZY LEKCJI

Pakiet materiałów dydaktycznych, które oddajemy w Wasze ręce powstał w ramach kampanii Ministerstwa Klimatu i Środowiska pn. „Bioróżnorodnie połączeni”.

Celem kampanii jest rozwijanie wiedzy dzieci w zakresie różnorodności biologicznej, kształtowanie u dzieci szacunku dla natury poprzez zabawę i naukę oraz pogłębienie wiedzy o środowisku naturalnym.

Jak korzystać z materiałów?

Pakiet zawiera dwa scenariusze lekcji wraz z kartami pracy dla uczniów. W scenariuszach proponujemy różnorodne, angażujące metody pracy z przedszkolakami: obserwacje przyrodnicze, ćwiczenia, zabawy ruchowe oraz podsuwamy pomysły na prace plastyczne. Poszczególne lekcje są połączone w części, których bohaterami są cztery zwierzęta. W każdym scenariuszu znajdziecie zestaw pomysłów na działania w terenie oraz ich kontynuację w sali.

Na końcu niektórych lekcji znajdziecie materiały pomocnicze: zdjęcia lub ilustracje do wyświetlania, rysunki do druku, karty pracy itp.

Zachęcamy również do korzystania z dodatkowych materiałów powstałych w ramach kampanii „Bioróżnorodnie połączeni”.

bajka

teledyski

z piosenkami i układami
tanecznymi

filmy-tutoriale

uczące układów
tanecznych z teledysków

komiks

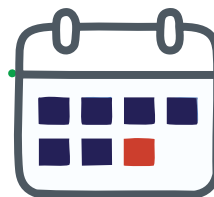
pakiet edukacyjny

dla szkół podstawowych klas 1-3

Zaproponowane w pakiecie sytuacje edukacyjne pozwolą dzieciom poznać rośliny i zwierzęta oraz ich rolę w ekosystemie, poszerzyć wiedzę na temat wpływu różnorodności gatunkowej na otaczającą nas rzeczywistość, a także uwrażliwiają dzieci na konieczność ochrony różnorodności biologicznej.

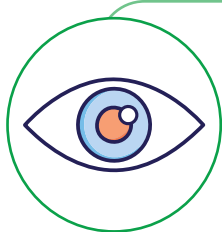
Zachęcamy do korzystania z pakietu w ciągu całego roku szkolnego, o różnych porach roku, przy okazji różnych świąt.

Dzień Mokradeł – **2 lutego**
Dzień Dzikiej Przyrody – **3 marca**
Dzień Wróbla – **20 marca**
Pierwszy Dzień Wiosny – **21 marca**
Dzień Lasów – **21 marca**
Światowy Dzień Wody – **22 marca**
Dzień Chwastów – **28 marca**
Dzień Ptaków – **1 kwietnia**
Dzień Ziemi – **22 kwietnia**
Międzynarodowy Dzień Pszczół – **20 maja**
Dzień Różnorodności Biologicznej – **22 maja**
Dzień Pustej Klasy – **trzeci piątek czerwca**
Dzień Przeciwdziałania Pustynnieniu i Suszy – **17 czerwca**
Dzień Dzikiej Fauny, Flory i Naturalnych Siedlisk – **19 września**
Dzień Jeża – **10 listopada**
Dzień Gleb – **5 grudnia**

Kształtowanie postaw ekologicznych i zaciekawianie przyrodą powinno być stałym elementem działań edukacyjnych oraz wychowawczych szkoły i przedszkola. Nie powinno ograniczać się do jednorazowych i incydentalnych projektów czy akcji. Zachęcamy do regularnej obserwacji przyrody przez cały rok, również zimą. Wierzymy, że do kształtowania postaw ekologicznych konieczna jest osobista więź z naturą, którą nawiązać możemy tylko w bezpośrednim kontakcie z przyrodą.

Zaproponowane ćwiczenia stanowią zbiór, z którego można w dowolny sposób konstruować pojedyncze zajęcia bądź cykl zajęć rozciągniętych na kilka lub kilkanaście dni. Zachęcamy do twórczego modyfikowania, rozwijania i dostosowywania pomysłów do Waszych warunków, potrzeb i zainteresowań dzieci.

W każdym scenariuszu spotkacie sformułowanie „**nacobezu**”, czyli „na co będę zwracać uwagę”. To termin stosowany w edukacji do określenia kluczowych zagadnień, na które uczniowie powinni zwrócić uwagę podczas nauki.

PO CO I JAK

CHRONIĆ BIORÓŻNORODNOŚĆ?

Co łączy dżdżownicę z jeżem, trzmiela z czereśnią, sikorkę z leszczyną, człowieka z ropuchą, dżdżownicę z bukiem, myszarkę z trzmielom, szczaw z wróblem? Wszyscy jesteście połączeni. Żyjemy w skomplikowanej sieci powiązań. Ktoś kogoś zjada, ktoś inny zapyła, jeszcze inny rozsiewa nasiona. Organizmy żyjące na Ziemi odgrywają setki ról: oczyszczają powietrze, wodę, glebę, rozkładają szczątki, wspierają się wzajemnie, dostarczają tlen, chronią przed zarazkami, tworzą gleby, regulują klimat, są dla innych pokarmem, lekiem, domem, źródłem materiałów do budowy gniazda...

Żaden organizm nie żyje w oderwaniu od innych. Zniknięcie jednego gatunku pociąga za sobą daleko idące konsekwencje dla innych gatunków, z którymi był na różne sposoby połączony. Fascynujące bogactwo życia na Ziemi, przeogromna i wciąż nie do końca zbadana różnorodność w obrębie jednego gatunku, pomiędzy gatunkami oraz ekosystemami ma bezpośredni i pośredni wpływ na życie ludzi. Przyroda jest podstawą wszystkiego: gospodarki, nauki, kultury, całej cywilizacji. Jeśli chcemy chronić życie na Ziemi, musimy otoczyć opieką całą różnorodność świata przyrody, nie tylko pojedyncze gatunki i ich odmiany, ale także całe ekosystemy.

Bioróżnorodność zanika w zaskakującym tempie

Według Living Planet Index 2024 w ciągu ostatnich 50 lat (1970–2020) średnia liczebność monitorowanych populacji dzikich gatunków zwierząt zmniejszyła się średnio o prawie trzy czwarte (73%)¹. Szacuje się, że współcześnie wymiera od pięciu do pięćdziesięciu tysięcy gatunków roślin i zwierząt rocznie. Obecne wymieranie nie jest naturalne, za tak dramatyczny spadek różnorodności biologicznej odpowiada nieproporcjonalna działalność człowieka. Od dziesiątków lat ludzkość zużywa zasoby przyrody szybciej, niż mogą się one regenerować.

Na zanik bioróżnorodności wpływa szereg nakładających się, wzmacniających wzajemnie czynników:

- niszczenie naturalnych siedlisk (np. wycinka lasów, osuszanie mokradeł, nieproporcjonalne praktyki rolnicze) oraz fragmentacja ekosystemów i zanikanie korytarzy ekologicznych;
- zmiana klimatu;
- nadmierna eksploatacja zasobów naturalnych (np. łowisk morskich, lasów, zwierząt i roślin, paliw kopalnych i innych surowców);
- zanieczyszczenie wody, gleby i powietrza;
- wprowadzanie gatunków inwazyjnych, które wypierają gatunki rodzime i przyczyniają się do degradacji miejscowych ekosystemów;
- choroby.

Ochrona bioróżnorodności wymaga działań na wielu płaszczyznach i zaangażowania różnych osób – począwszy od polityków, przez urzędników, przedsiębiorców, rolników, leśników, naukowców, projektantów, aż do zwykłych ludzi, czyli każdego z nas.

Ochrona bioróżnorodności jest ważna

Ochronie bioróżnorodności służy ochrona całych ekosystemów, w postaci obszarowych form ochrony przyrody, takich jak parki narodowe czy rezerваты, jak i międzynarodowe regulacje prawne, takie jak Konwencja Waszyngtońska o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem czy Konwencja Ramsarska o obszarach wodno-błotnych. Bioróżnorodność można chronić i odtwarzać w rolnictwie na przykład poprzez techniki rolnicze zapobiegające wyjąłowaniu gruntów czy odtwarzanie w krajobrazie rolniczym miedz, zadrzewień śródpolnych, oczek wodnych, torfowisk. Ważną rolę mogą odegrać leśnicy poprzez ochronę starodrzewu, pozostawianie martwych drzew w lesie, naturalne różnogatunkowe odnowienia w miejscu monokultur.

Szczególne znaczenie w ochronie bioróżnorodności odgrywają miasta. Parki, ogródki działkowe, stare cmentarze, pozostałości lasów, doliny rzeczne, ale także mniejsze skwery, zielen przyuliczna i osiedlowa, ogrody wertykalne mogą być nie tylko ostoją bioróżnorodności, ale odgrywają nieocenioną rolę w mitygacji i adaptacji do zmiany klimatu: przeciwdziałają suszy i zatrzymują wodę w mieście, zwiększają wilgotność, poprawiają mikroklimat i ograniczają zjawisko miejskiej wyspy ciepła, poprawiają jakość powietrza, usuwają zanieczyszczenia i dwutlenek węgla, a dodatkowo zmniejszają hałas i działają pozytywnie na układ nerwowy oraz zdrowie mieszkańców.

Bioróżnorodność w przedszkolu i szkole

Również w przedszkolu i szkole możemy chronić bioróżnorodność, jednocześnie wspierając działania na rzecz klimatu i poprawiając estetykę miejsca, a co za tym idzie warunki do pracy i nauki oraz samopoczucie dzieci i dorosłych. Wiele z tych działań nie wymaga specjalnych nakładów, a wręcz może zaoszczędzić czas i pieniądze. Co można zrobić w ogrodzie szkolnym lub przedszkolnym: rzadziej kosić trawniki, pozostawiać fragmenty niekoszone, zakładać łąki kwietne, pozostawiać strefy „dzikiej” przyrody, sadzić drzewka i krzewy owocowe, które będą stanowić miejsce schronienia i bazę pokarmową dla ptaków i bezkręgowców, chronić stare drzewa, pozostawiać na zimę kopce z liści i gałęzi, zrezygnować z używania groźnej dla zwierząt chemii ogrodowej, postawić poidła dla mniejszych i większych zwierząt oraz dbać, by były pełne, zakładać ogrody deszczowe, rabatki z rodzimymi gatunkami roślin, ograniczać powierzchnie pokryte materiałami nieprzepuszczalnymi. Wasz ogród może zamienić się w enklawę przyrody, gdzie chętnie znajdą schronienie małe ssaki, ptaki, gady, płazy i bezkręgowce, a Was będzie cieszyć widok zieleni, kwiatów i owoców.

W Polsce funkcjonują dwadzieścia dwa tysiące przedszkoli i czternaście tysięcy szkół podstawowych... ach, gdybyśmy wszyscy zadbali o zwiększenie bioróżnorodności wokół naszych przedszkoli i szkół, żyłoby się nam i naszym mniejszym towarzyszom zdecydowanie lepiej.

Ochrona różnorodności biologicznej może być udziałem każdego i każdej z nas, również w codziennym życiu. Wybierając produkty rolnictwa ekologicznego, nie marnując żywności, kupując z umiarem odzież, elektronikę, zabawki, naprawiając zamiast wyrzucać, oszczędzając energię i wodę, korzystając z zasobów przyrody w sposób zrównoważony działamy na rzecz zachowania bioróżnorodności. Dzięki zmianie stylu życia chronimy zasoby naszej jedynej planety.

¹ Wskaźnik Living Planet Index opiera się na danych dla prawie 35 000 populacji 5495 gatunków gadów, płazów, ryb, ptaków i ssaków. Źródło: Living Planet Report 2024, <https://view.publitas.com/wwf-poland/living-planet-report-2024-pl>.

ZACHĘTA DO

• • • • •

REGULARNEJ OBSERWACJI PRZYRODY

Jak zachęcić i zmotywować naszych uczniów i uczennice do tego, żeby w swoim codziennym życiu podejmowali wysiłki na rzecz ochrony bioróżnorodności? Naszym zdaniem najskuteczniejszym sposobem, aby to osiągnąć, jest umożliwienie im częstego, regularnego kontaktu z przyrodą. Współczesne dzieci żyją w oderwaniu od przyrody, zamknięte w przedszkolnych i szkolnych salach, domach i mieszkaniach, wożone na dodatkowe zajęcia (zwykle pod dachem), nie mają możliwości zbliżenia się do natury. Dotyczy to zarówno dzieci mieszkających w miastach, jak i poza nimi, ponieważ one również – wzorem rodziców – prowadzą „miejski” styl życia, w którym brak jest często czasu lub chęci na spacer, zabawę na świeżym powietrzu, eksplorację okolicznej przyrody. Dzieci coraz rzadziej odkrywają przyrodę na własną rękę, coraz mniej też mają okazji korzystać z wiedzy przyrodniczej wychowanych w otoczeniu przyrody rodziców i dziadków. Ogromną rolę w umożliwieniu dzieciom poznawania przyrody poprzez bezpośredni kontakt i obserwacje mogą więc odegrać placówki oświatowe, w których najmłodszy spędzają dużą część dnia. Osoby, które mają częsty kontakt z naturą, nie tylko więcej o niej wiedzą i lepiej rozumieją jej mechanizmy, ale też budują z nią osobistą więź, która przekłada się na ich stosunek do całego świata przyrody. Aby chcieć chronić przyrodę musimy ją poznać i pokochać, a do tego niezbędny jest bezpośredni i częsty z nią kontakt. Zapewnijmy go dzieciom zabierając je na dwór jak najczęściej, najlepiej codziennie!

Przyrodą można zachwycać się wszędzie. Oczywiście warto zabierać dzieci do lasu, nad rzekę czy na łąkę, ale jeśli nie macie takiej możliwości, weźcie je do parku, na skwer koło szkoły czy do przedszkolnego ogrodu. To też doskonałe miejsca do dokonywania obserwacji. Wystarczy dobrze się rozejrzeć, aby zobaczyć wiele ciekawych zjawisk, które pomogą zrozumieć, czym jest bioróżnorodność i jakie ma znaczenie. Dajcie dzieciom możliwość poznawania świata przyrody wszystkimi zmysłami, w różnych porach roku, w różnej pogodzie, do tego właśnie zachęcamy oddając w Wasze ręce poniższe materiały.

Podczas przygotowywania materiałów mieliśmy na uwadze:

- zaniepokojenie dzieci przyrodą;
- ukazanie różnorodności świata przyrodniczego w najbliższej okolicy;
- nauka zauważania zmienności przyrody o różnych porach roku;
- wielozmysłowe poznanie przyrody;
- zachęcenie do swobodnej zabawy w terenie;
- rozwijanie małej i dużej motoryki z wykorzystaniem elementów przyrody;
- nauka bezpiecznego obcowania z naturą;
- profilaktyka zdrowia fizycznego i psychicznego poprzez zapobieganie „syndromowi deficytu natury”;
- oswajanie z naturą, eliminacja lęków związanych z kontaktem z przyrodą (np. owadami, „brudem”);
- rozwijanie zainteresowań przyrodniczych oraz kształtowanie postaw proekologicznych;
- uświadomienie znaczenia bioróżnorodności oraz konieczności ochrony nie tylko poszczególnych gatunków, ale i całych siedlisk.

SCENARIUSZ NR1 - - - - -

ŻABA TRAWNA

RAŃA TEMPORARIA

- - - - -

DŹDŻOWNICA ZIEMNA

LUMBRICUS
TERRESTRIS

- - - - -

■ SPACER NAD WODĘ ■ W POSZUKIWANIU ŻAB, ■ SŁUCHANIE WIOSNY ■ I PRZYRODNICZE BINGO

Nacobezu:

- Obserwuję brzeg zbiornika wodnego w poszukiwaniu żab i skrzeku.
- Słucham wiosennych odgłosów przyrody.
- Ćwiczę uważność obserwując okolicę.

Środki dydaktyczne:

Karteczki z bingo, po jednej dla każdego dziecka, ołówki.

Miejsce:

Teren.

Czas:

30–45 minut.

Opis:

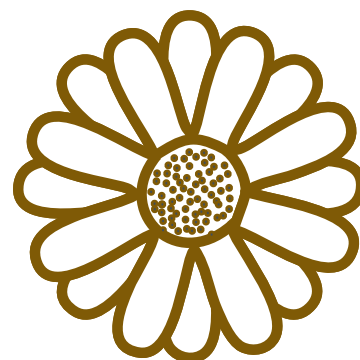
Jeśli macie taką możliwość, wybierzcie się wczesną wiosną nad okoliczny zbiornik wodny: staw, jezioro, starorzecze, oczko wodne i sprawdźcie, czy uda wam się zobaczyć żaby lub ich skrzek unoszący się w wodzie. Poproś dzieci o uważność, wyjaśnij, że żaby nie lubią hałasu i gdy go słyszą, chowają się pod wodę. Powiedz, by każdy ostrożnie podszedł do brzegu i przyjrzał się wodzie. Czy widać w niej przezroczyste, galaretowate kuleczki połączone w kulę lub w długie sznury? Wyjaśnij, że żaby składają skrzek w kulistych bryłach, ropuchy natomiast łączą go w długie sznury.

Jeśli uda Wam się zobaczyć żaby, poproś dzieci, aby spokojnie im się przyjrzały. Czy ich skóra jest zielona czy brązowa? A może uda Wam się dostrzec niebieską żabę? Jeśli tak się stanie, wyjaśnij dzieciom, że w porze godowej, kiedy żaby składają skrzek, samce żaby moczarowej przybierają niebieską barwę (normalnie ich skóra jest brązowa). Pamiętaj, aby nie pozwolić dzieciom łapać żab lub ich gonić, jest to dla tych zwierząt bardzo stresujące.

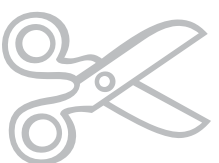
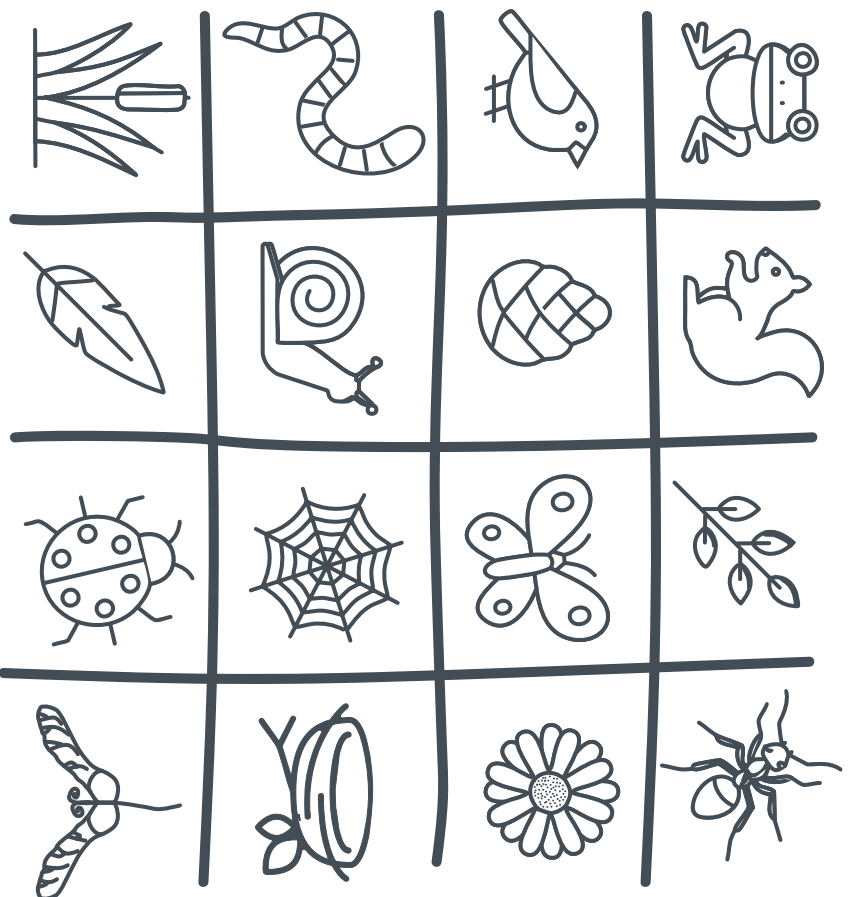

Przy okazji spaceru spróbujcie posłuchać, jak brzmi wczesna wiosna. Stańcie w kole. Poproś dzieci, aby przez chwilę byli cicho, nic nie mówili i nie ruszali się. Poproś, aby uważnie nasłuchiwały i za każdym razem, gdy usłyszą jakiś naturalny dźwięk (ptaka, owada, żaby, wiatru, plusk wody), podniosły do góry jeden paluszek. Gdy usłyszą kolejny dźwięk podnoszą drugi paluszek itd. Na koniec sprawdźcie, kto ile dźwięków usłyszał. Jakie to były dźwięki? Czy było wśród nich rechotanie żab? To ćwiczenie możesz powtarzać w innych momentach roku, późną wiosną, latem, jesienią, zimą, aby dzieci doświadczyły tego, że każda pora roku brzmi inaczej.

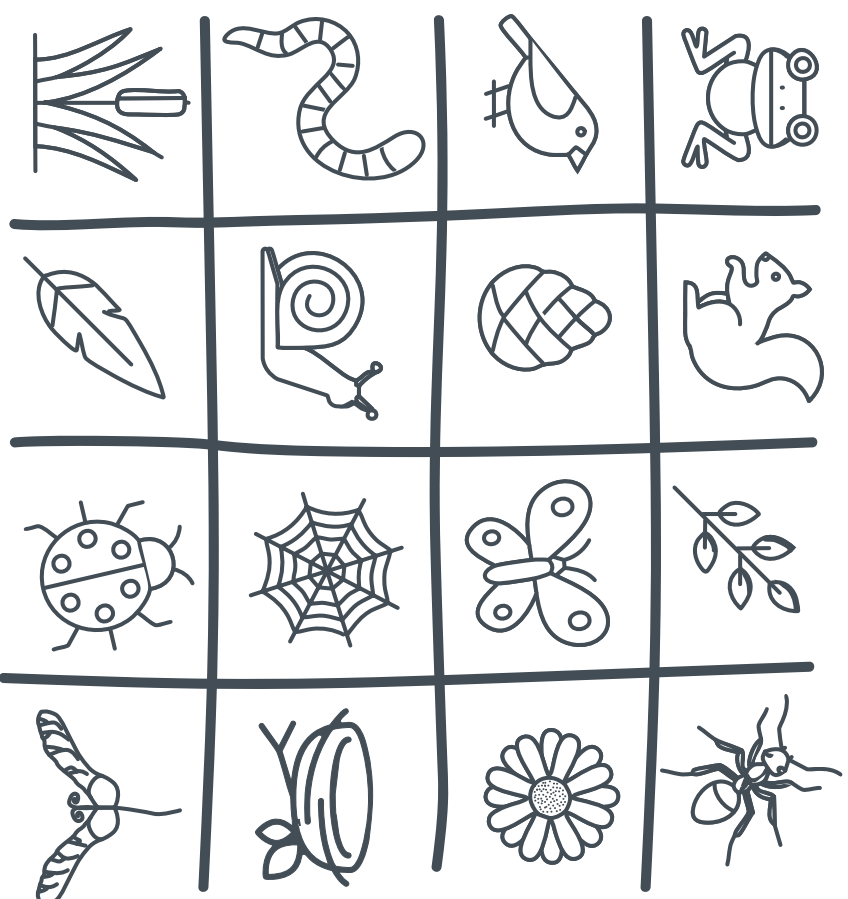
W trakcie spaceru zaproponuj dzieciom grę w przyrodnicze bingo. Daj każdemu dziecku karteczkę z bingo i ołówek, wytłumacz, że gdy uda im się znaleźć w otoczeniu rzecz, która jest narysowana na bingo, muszą ją zaznaczyć ołówkiem. Jeśli uda im się odnaleźć wszystkie rzeczy w jednej linii (pionowej, poziomej lub ukośnie) mogą krzyknąć „Bingo!”.

BINGO

BINGO

ŻABI TOR PRZESZKÓD

Nacobezu:

- Wiem, że żaby poruszają się skokami.
- Ćwiczę skoki.

Środki dydaktyczne:

Różne przedmioty do ułożenia toru przeszkód, np. skakanki, patyki, piłka.

Miejsce:

Ogródek przedszkolny lub dowolny inny teren.

Czas:

30 minut.

Opis:

To ćwiczenie możecie wykonać podczas spaceru do parku, lasu, na łąkę lub w ogródku przedszkolnym. Wyjaśnij dzieciom, że za chwilę wcielą się w rolę żab, które będą musiały dostać się ze stawu, w którym się wykluły, do lasu, w którym będą mieszkać. To trudne zadanie, bo po drodze znajdują się różne przeszkody, które żabki będą musiały pokonać. Ułóżcie wspólnie tor przeszkód, który dzieci będą pokonywały skacząc jak żaby. Pozwól dzieciom wymyślać przeszkody. Następnie każde dziecko po kolei próbuje dotrzeć ze stawu do lasu pokonując przeszkody.

Pomysły na zadania:

- slalom (do jego ułożenia wykorzystajcie zabawki z piaskownicy, większe kamienie lub patyki);
- skakanie przez rozciągnięty na ziemi sznur/skakankę lub linię z patyków tak, aby być raz po prawej, raz po lewej stronie linii;
- toczenie przed sobą piłki skacząc;
- skoki tyłem;
- skok przez przeszkodę;
- skok w dal.

SKĄD SIĘ BIORĄ ŻABY?

Nacobezu:

- Poznać cykl rozwojowy żaby.
- Wiem, jak wygląda żabi skrzek.
- Wiem, czym kijanka różni się od żaby.

Środki dydaktyczne:

Ilustracje z cyklem rozwojowym żaby trawnej, ewentualnie nasiona chia zalane wcześniej wodą, dla każdego dziecka wydruk rysunków oraz kawałki folii bąbelkowej, nożyczki, klej, kredki, ewentualnie kawałek zwykłej folii, kawałek papieru brokatowego, kawałek folii aluminiowej.

Miejsce:

Sala.

Czas:

30 minut.

Opis:

Powiedz dzieciom, że teraz porozmawiacie o tym, skąd się biorą żaby. Wyjaśnij, że żaby (i te zielone, i te brunatne) przychodzą na świat w wodzie. Dorosła żaba składa w wodzie (w stawie, jeziorze, rowie z wodą lub nawet w kałuży) przezroczyste, galaretowate jajeczka, które nazywamy skrzekiem. Dzieje się to wczesną wiosną, w marcu i kwietniu. Pokaż dzieciom obrazek, na którym widać kłęby skrzeku. Możesz też pokazać im namoczone wcześniej nasiona chia, wyglądają one trochę jak skrzek, są jedynie nieco mniejsze. Pozwól dzieciom dotknąć nasion, ale zaznacz, że prawdziwego skrzeku nie wolno dotykać, bo można go zniszczyć.

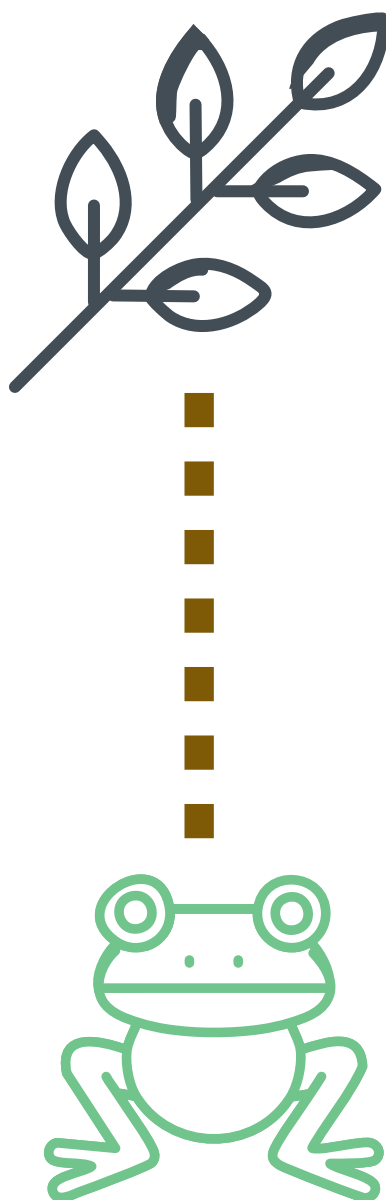
Zapytaj, czy dzieci wiedzą, co wykluje się z tych jajeczek? Czy to będą już żaby? Wyjaśnij, że ze skrzeku wylęgają się kijanki. Pokaż obrazek kijanki. Czy kijanki wyglądają jak żaby? Zapytaj, jakie widzą różnice w wyglądzie dorosłej żaby i kijanki. Powiedz, że kijanki powoli dojrzewają i po jakimś czasie wyrastają im nóżki – najpierw tylne, potem przednie (pokaż obrazek), a następnie zanika ogonek i kijanka zaczyna wyglądać jak żaba – tyle że jest o wiele mniejsza. Młode żaby trawne wychodzą ze zbiornika wodnego, w którym się urodziły i resztę roku spędzają na lądzie – w lasach, na łąkach, na bagnach, w ogrodach. Wrócą do wody wiosną tylko po to, aby złożyć tu skrzek, z którego wyrosną kolejne żaby. Możesz też dodać, że nie tylko żaby składają skrzek, robią to też ropuchy, ich skrzek wygląda jednak trochę inaczej, bo jajeczka połączone są w długi sznur.

Zaproponuj dzieciom wykonanie pracy plastycznej, na której pokazane będą różne etapy życia żaby. Daj każdemu dziecku (lub parze) pustą kartkę A4 oraz wydruk – kartkę z rysunkami etapów życia żaby.

Poproś, aby dzieci narysowały na pustej kartce staw lub jezioro – z linią brzegową – oraz by pokolorowały kijanki i żaby z wydruku. Zwróć uwagę dzieci na to, że żaby mogą być zielone lub brunatne. Żaba trawna jest żabą brunatną. Następnie poproś dzieci, aby wycięły pokolorowane obrazki kijanek i żab. Zapytaj, czego nam brakuje. Może któreś z dzieci zauważy, że nie ma tu skrzeku. Zapytaj dzieci, z czego mogłyby zrobić skrzek do naklejenia na swoich obrazkach. Pokaż dzieciom różne materiały, np. zwykłą folię, papier brokatowy, folię aluminiową i koniecznie folię bąbelkową. Zapytaj, który z tych materiałów najbardziej przypomina żabi skrzek. Następnie daj każdemu dziecku (lub parze) kawałek folii bąbelkowej. Poproś, aby na pokolorowanym obrazku ze stawem dzieci nakleiły skrzek z folii (musi być umieszczony blisko brzegu stawu), następnie kijankę i kijankę z nóżkami. Dorosłą żabę przyklejamy na brzegu, bo żaby trawne większość życia spędzają na lądzie.

Na koniec zajęć posegregujcie resztki folii, które pozostały i wyrzućcie do odpowiedniego pojemnika na śmieci (tworzywa sztuczne i metale).

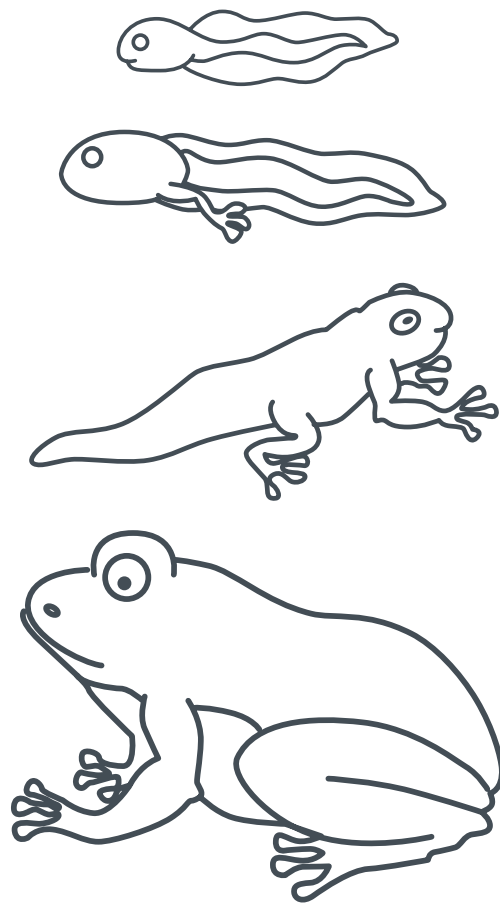
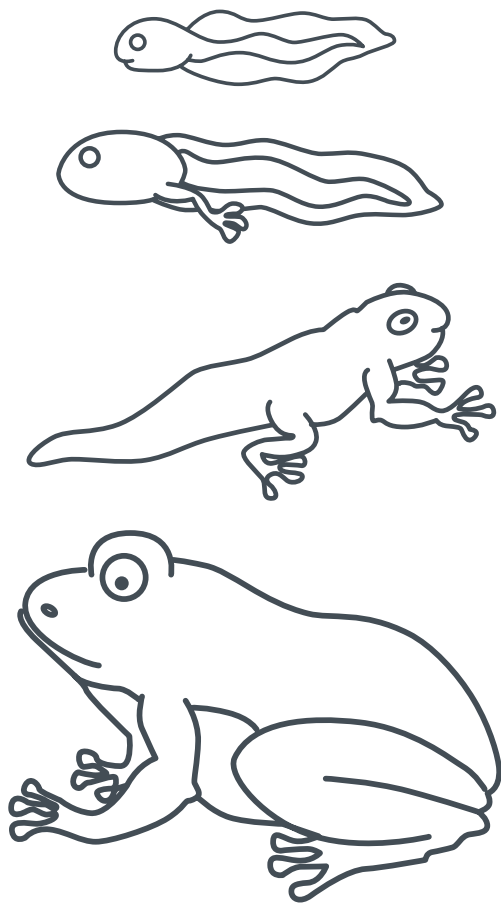

Re Re Kum Kum TAŃCZYMY TANIEC ŻABY

Nacobezu:

- Wiem, jaka jest rola żab w przyrodzie.
- Ćwiczę dużą motorykę: równowagę, koordynację i świadomość rytmu.

Środki dydaktyczne:

Sprzęt (np. komputer z głośnikami podłączony do tablicy interaktywnej lub rzutnika lub ekranu) do odtworzenia teledysku o żabie oraz tutorialu uczącego, jak tańczyć taniec żaby; tekst piosenki o żabie.

Miejsce:

Sala.

Czas:

45 minut.

Opis:

Na początku zajęć odtwórz teledysk pt. [„Odważna żaba”](#). Poproś dzieci, aby na razie siedziały (powiedz, że też będą tańczyć później) i by z uwagą wysłuchały tekstu piosenki, starając się zapamiętać jak najwięcej informacji o żabie. W razie potrzeby odtwórz teledysk ponownie. Po odtworzeniu porozmawiaj z dziećmi o tym, dlaczego warto zadbać o to, żeby żaby mieszkwały w naszych ogrodach. Poproś dzieci, aby przypomnieli sobie z piosenki fragment mówiący o tym, co jedzą żaby. Wyjaśnij, że żaby zjadają owady, również takie, które bywają dla nas uciążliwe, czyli na przykład muchy i komary. Bardzo lubią też ślimaki bez skorupki, a dzięki temu, że je zjadają, chronią nasze ogródki (ślimaki chętnie żywią się liśćmi roślin rosnących na grządkach). Żaby zjadają też gąsienice, pająki, chrząszcze i dżdżownice.

Następnie powiedz dzieciom, że teraz nauczymy się tańca żaby: odtwórz tutorial [„taniec żaby”](#) i razem z dziećmi powtarzajcie ruchy według instrukcji pokazywanych na ekranie. Na koniec odtańczcie razem taniec żaby.

Odważna żaba

Re, re - kum, kum.
Kum, kum - re, re...
Żaba naszym przyjacielem.

Odważna żaba w sadzie pilnuje
młodego krzaczka malinowego,
żeby ślimaki dały mu rosnąć.
Bez tego nie ma dżemu pysznego.

Re, re - kum, kum.
Kum, kum - re, re...
Żaba naszym przyjacielem.

Re, re - kum, kum.
Kum, kum - re, re...
Żaba naszym przyjacielem.

Gdy tam, gdzie mieszkasz żaby wesóło
skaczą po trawie, grają w zielone,
wszystko u ciebie jest doskonałe
bioróżnorodne i połączone.

Re, re - kum, kum.
Kum, kum - re, re...
Żaba naszym przyjacielem.

Re, re - kum, kum.
Kum, kum - re, re...
Żaba naszym przyjacielem.

■ SPACER ■ W POSZUKIWANIU ■ DŹDŻOWNIC

Nacobezu:

- Wiem, skąd wzięła się nazwa „dżdżownica”.
- Wiem, czemu dżdżownice wychodzą z ziemi po deszczu.
- Obserwuję dżdżownicę i dostrzegam cechy jej wyglądu.

Środki dydaktyczne:

Lupy.

Miejsce:

Ogródek przedszkolny, park, łąka lub trawnik między blokami.

Czas:

20 minut.

Opis:

Po obfitym deszczu wybierzcie się na spacer i spróbujcie znaleźć jak najwięcej dżdżownic. Zapytaj dzieci, skąd wzięła się nazwa „dżdżownica”. Wyjaśnij, że dawniej, gdy padał deszcz, mówiło się, że dżdży. Tymczasem dżdżownice wychodzą z ziemi najchętniej właśnie po deszczu, czyli po dżdżu. Ponieważ ludzie widywali je głównie wtedy – w trakcie lub tuż po dżdżu, nadano im nazwę dżdżownice. Spytaj dzieci, dlaczego ich zdaniem dżdżownice wychodzą z ziemi akurat, kiedy pada. Wysłuchaj odpowiedzi i wyjaśnij, że najprawdopodobniej dzieje się tak dlatego, że deszcz zalewa dżdżownicom korytarze i przez to uniemożliwia im oddychanie. Żeby się nie udusić, dżdżownice muszą wyjść z ziemi na powierzchnię. Podczas spaceru poszukajcie dżdżownic, a gdy już jakąś znajdziecie, poproś dzieci, aby ostrożnie przyjrzały się jej. Możecie wziąć ze sobą lupki i obejrzeć ją dokładnie pod lupką. Jak wygląda jej ciało? Czy dzieci widzą, że ciało dżdżownicy jest złożone z wielu krótkich fragmentów? Możesz powiedzieć dzieciom, że fragmenty te nazywają się „segmenty” lub „pierścienie” i zwykle jest ich u dżdżownicy od około 110 do 180. Czy dzieci dostrzegają na ciele dżdżownicy, blisko jednego z jej końców, podłużne zgrubienie? Wyjaśnij, że jest to siodło, które służy do rozmnażania się (dżdżownica składa jajeczka właśnie dzięki siodłu). Ciało dżdżownicy pokryte jest śluzem, dzięki czemu łatwiej jej poruszać się w ziemi – jej skóra jest lepiej chroniona przed skaleczeniami i przed wysuszeniem. Zapytaj dzieci, gdzie ich zdaniem znajduje się przód, a gdzie tył dżdżownicy. Przód znajduje się bliżej siodła – dżdżownica ma tam otwór gębowy, czyli buzię, którą zjada resztki roślin. Uważajcie, żeby nie rozdeptać dżdżownic, pamiętajcie, że są bardzo pożyteczne!

Jeśli nie uda Wam się wyjść na spacer po deszczu, opowiedz dzieciom o dżdżownicy w sali, używając zdjęcia z następnej strony.

UŻYŻNIANIE ZIEMI

Nacobezu:

- Wiem, jak dżdżownice pomagają roślinom.
- Przewiduję jaki będzie wynik eksperymentu.

Środki dydaktyczne:

Dwa pojemniki (najlepiej, gdyby miały przezroczyste ścianki - idealne byłyby plastikowe pudła do przechowywania, ale mogą być też np. balkonowe, podłużne doniczki), ziemia ogrodowa, patyczki do szaszłyków, dwa naczynia z wodą.

Miejsce:

Ogródek przedszkolny.

Czas:

15 minut.

Opis:

Przygotuj dwa dość duże i dość płytkie pojemniki (najlepiej gdyby miały przezroczyste ścianki - idealne byłyby plastikowe pudła do przechowywania, ale mogą być też np. balkonowe, podłużne doniczki) do połowy wypełnione ziemią.

Wyjaśnij dzieciom, że spróbujecie sprawdzić, w jaki sposób dżdżownice pomagają nawadniać i dotleniać ziemię. Poproś dzieci, aby ubiły ziemię w pojemnikach (najlepiej dłońmi) najmocniej jak mogą. Powiedz, że gdy ziemia jest tak mocno zbita, woda i tlen nie mogą dostać się do środka, a wtedy rośliny, które mają swoje korzenie w takiej ubitej ziemi, mają trudności z pobraniem wody i tlenu. Dlatego właśnie rolnicy i ogrodnicy, zanim posieją lub posadzą rośliny, najpierw spulchniają ziemię, czyli przekopują ją lub orzą – żeby woda i tlen mogły łatwiej dostać się do środka.

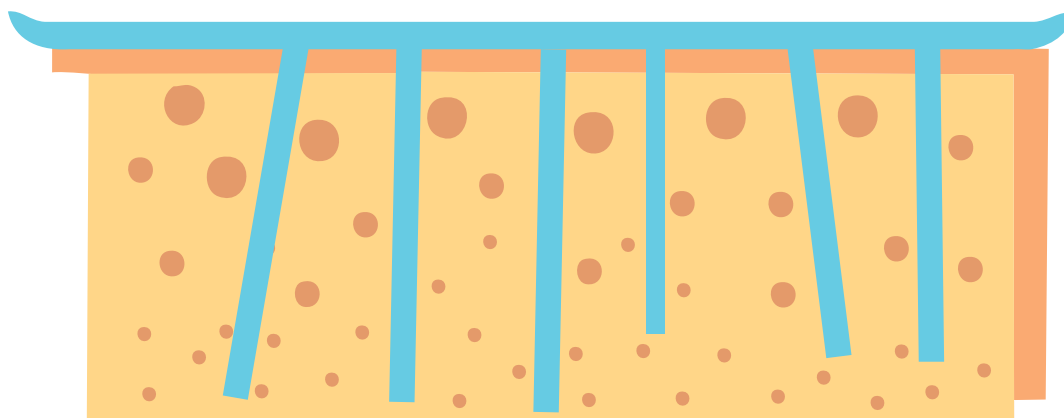
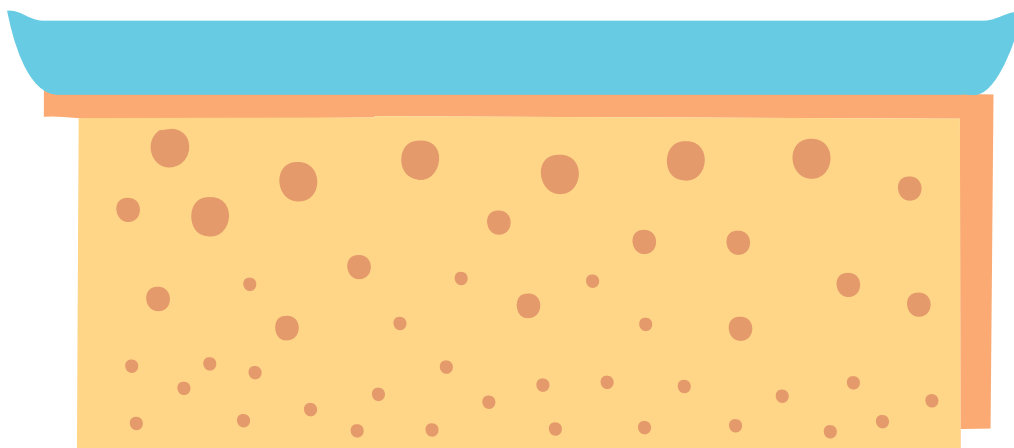
Zapytaj dzieci, czy znają jakieś stworzenia, które spulchniają ziemię i sprawiają, że nie jest ona taka zbita. Powiedz, że jednymi z najlepszych spulchniaczy ziemi są dżdżownice. Drają one długie tuneliki, przez które woda i tlen dostają się do głębszych warstw ziemi. Poproś dzieci, aby pobawiły się w dżdżownice i przy pomocy cienkich patyczków (mogą ich wcześniej poszukać, możecie też użyć patyczków do szaszłyków) zrobiły w ziemi w jednym z pojemników dużo głębokich otworków – podobne otworki robią dżdżownice. Ziemię w drugim pojemniku zostawcie bez otworków.

Powiedz, że za chwilę wlejesz do każdego pojemnika wodę. Zapytaj dzieci, w którą ziemię według nich woda wsiąknie szybciej. Następnie wlej jednocześnie do obydwu pojemników wodę – dość dużo, żeby było widać jak wsiąka – i porównajcie, w którym pojemniku woda wsiąkła w ziemię szybciej. Zapytaj dzieci, czy woda dotarła tak samo głęboko w obydwu pojemnikach.

**DŹDŻOWNICA
ziemna**

Wyjaśnij, że w ziemi, w której nie ma dżdżownic wcale lub jest ich mało, rośliny gorzej rosną. Dżdżownice nie tylko spulchniają ziemię i sprawiają, że jest ona bardziej wilgotna, ale też odżywiają ją, wciągając do swoich tunelików resztki roślin i zamieniając je w nawóz.

PRZEDSZKOLE

Wesoła DŹDŻOWNICA

Nacobezu:

- Wiem, że ciało dżdżownicy składa się z wielu kawałków.
- Ćwiczę koordynację ruchową i współpracę z innymi.

Środki dydaktyczne:

Nie są potrzebne :)

Miejsce:

Ogródek przedszkolny lub dowolny inny teren.

Czas:

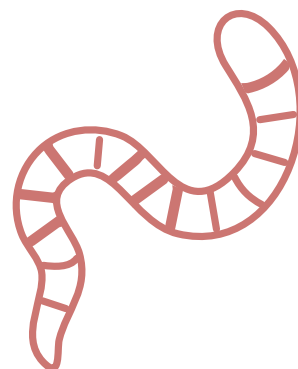
15 minut.

Opis:

Poproś dzieci, aby ustawiły się jedno za drugim. Poproś, aby każdy złapał osobę będącą z przodu rękami w pasie. Powiedz dzieciom, że są teraz dżdżownicą, każde dziecko to jeden segment jej ciała i by spróbowały poruszać się wspólnie tak, żeby dżdżownica się nie rozerwała.

Na początek poproś, aby dżdżownica przeszła kilka kroków w przód i w tył, potem kilka kroków w prawo i w lewo, potem może iść za tobą, możesz prosić dżdżownicę, aby ukucnęła, podskoczyła.

Możecie też ułożyć wspólnie prosty tor przeszkód, który będzie musiała pokonać dżdżownica.

■ LABIRYNT: ■ KORYTARZE DŹDŻOWNIC ■

Nacobezu:

- Utrwalam wiedzę o tym, gdzie żyją dżdżownice.
- Ćwiczę sprawność moich rąk i paluszków.
- Ćwiczę koncentrację.

Środki dydaktyczne:

Wydruk labiryntu dla każdego dziecka, ołówki lub kredki.

Miejsce:

Sala.

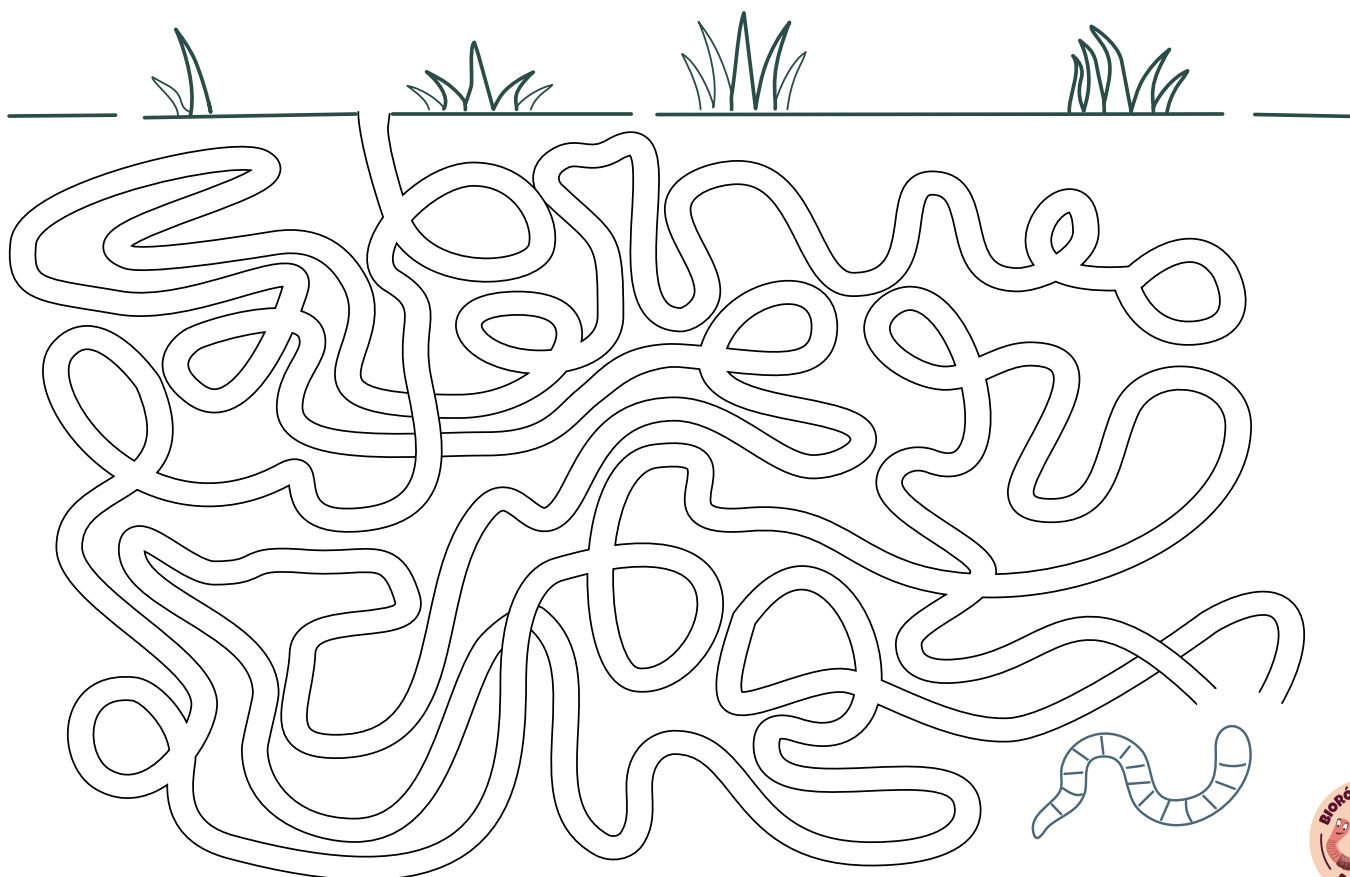
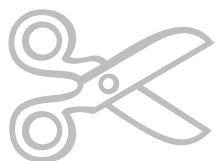
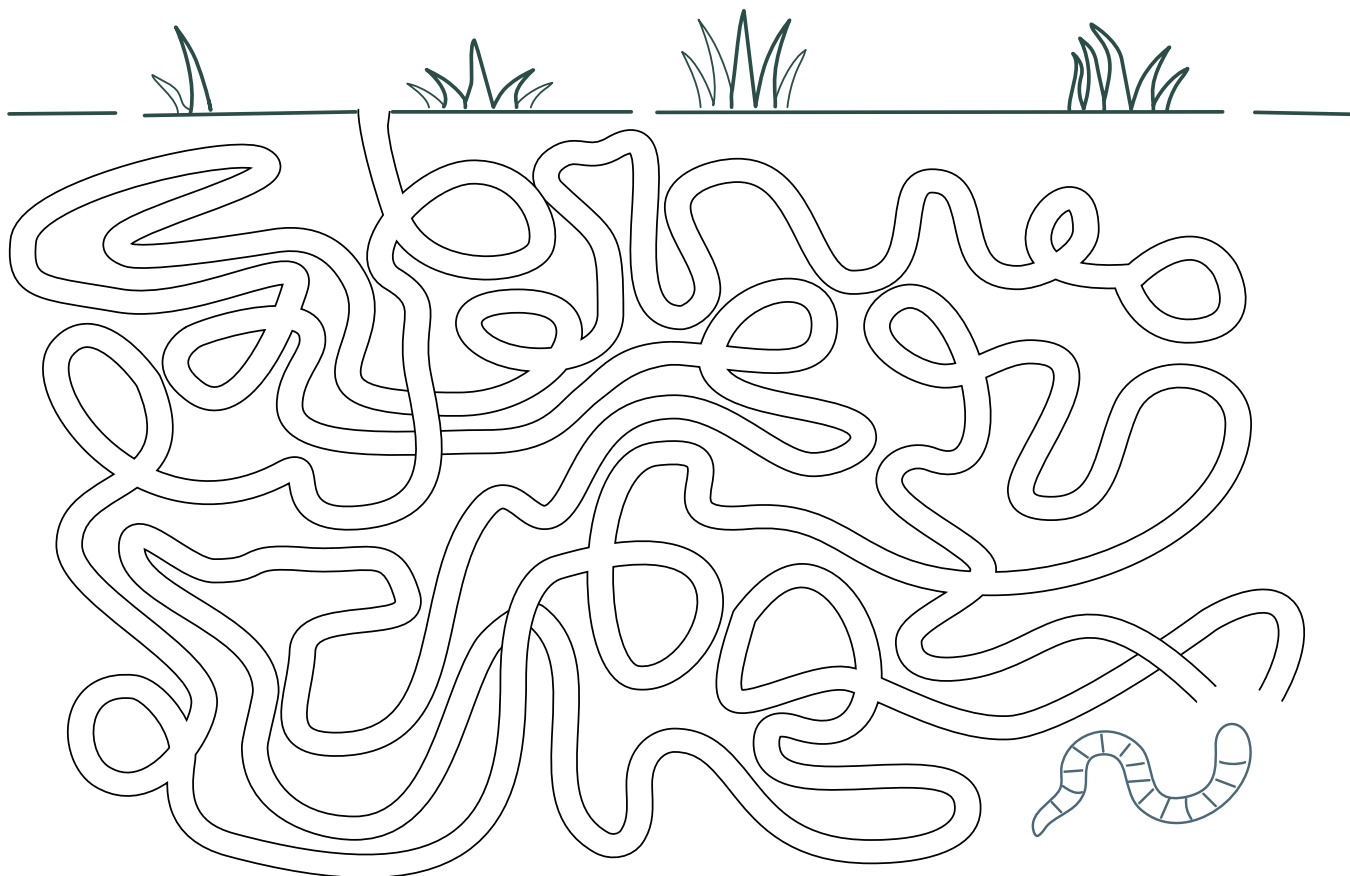
Czas:

10 minut.

Opis:

Daj każdemu dziecku wydrukowany obrazek z załącznika, poproś, aby dzieci spróbowały przeprowadzić do wyjścia dżdżownicę, która zgubiła się w korytarzach.

BALLADA O DŹDŹOWNICY - TAŃCZYM Taniec DŹDŹOWNICY

Nacobezu:

- Wiem, jaka jest rola dżdżownic w przyrodzie.
- Ćwiczę dużą motorykę: równowagę, koordynację i świadomość rytmu.

Środki dydaktyczne:

Sprzęt (np. komputer z głośnikami podłączony do tablicy interaktywnej lub rzutnika lub ekranu) do odtworzenia teledysku o dżdżownicy oraz tutorialu uczącego, jak tańczyć taniec dżdżownicy; tekst piosenki o dżdżownicy.

Miejsce:

Sala.

Czas:

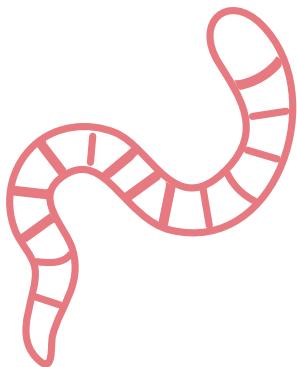
45 minut.

Opis:

Na początku zajęć odtwórz teledysk pt. [„Ballada o dżdżownicy”](#). Poproś dzieci, aby na razie siedziały (powiedz, że tańczyć też będą ale to za chwilę) i by z uwagą wysłuchały tekstu piosenki, starając się zapamiętać jak najwięcej informacji o dżdżownicy. W razie potrzeby odtwórz teledysk ponownie. Po odtworzeniu porozmawiaj z dziećmi o tym, jaka jest rola dżdżownic w przyrodzie. Wyjaśnij, że dżdżownice spulchniają ziemię drażąc w ziemi korytarze, przez które do korzeni roślin dociera więcej tlenu i wody, które są im potrzebne do wzrostu. Dżdżownice wciągają też pod ziemię resztki roślin (np. opadłych liści) i zamieniają je w odżywczy dla ziemi nawóz, dzięki czemu rośliny lepiej rosną. Jeśli w ziemi żyją dżdżownice wyrastające z niej rośliny będą silniejsze i zdrowsze.

Następnie powiedz dzieciom, że teraz nauczymy się tańca dżdżownicy: odtwórz tutorial [„taniec dżdżownicy”](#) i razem z dziećmi powtarzajcie ruchy według instrukcji pokazywanych na ekranie. Na koniec odtańczcie razem taniec dżdżownicy.

Ballada o dżdżownicy

Dżdżownica nie wszystkich urodą zachwyca.
Lecz, tunel podziemny wydrąży raz, dwa, trzy.
Słoneczniki i żyto, jęczmień czy pszenica,
to właśnie o dżdżownicy śnią radosne sny.

Tunelami dżdżownicy,
płynie tlen do korzeni.
I tym bioróżnorodnie
jesteśmy połączeni.

Ale czasem dżdżownica urodą swą zachwyca.
Gdy nocą wędruje przez las srebrzystych traw.
Jak klejnot natury lśni w świetle księżyca.
Dbajmy o dżdżownicę, jak ona o nas dba.

Tunelami dżdżownicy,
płynie tlen do korzeni.
I tym bioróżnorodnie
jesteśmy połączeni.

SCENARIUSZ NR 2 - - - - -

Jeż WSCHODNI

ERINACEUS
ROUMANICUS

WRÓBEL DOMOWY

PASSER
DOMESTICUS

■ Po co ■ Jeżowi kolce?

Nacobezu:

- Wiem, gdzie mieszkają jeże.
- Wiem, do czego służą jeżom kolce.
- Wiem, jak jeże spędzają zimę i jak się do niej przygotowują.

Środki dydaktyczne:

Zdjęcie jeża do wyświetlenia.

Miejsce:

Sala.

Czas:

10 minut

Opis:

Usiądźcie w kręgu. Powiedz dzieciom, że porozmawiacie teraz o bardzo sympatycznym i pożytecznym zwierzątku.

■ Zadaj dzieciom zagadkę i poproś, aby zgadły, kto to jest:

- „Nocą spaceruje w ogródku i parku,
Dzień spędza uśpiony w cichym zakamarku.
- Chroni nasze grządki przed ślimaków zgrają,
- Na grzbiecie ma kolce, czy dzieci go znają?”

Pokaż dzieciom zdjęcie jeża. Zapytaj, co takiego ma jeż, czego większość innych zwierząt nie ma. Po co są mu potrzebne kolce? Wyjaśnij, że nie służą do noszenia jabłek, tylko do ochrony przed drapieżnikami. Jeż, gdy czuje się zagrożony, zwija się w kulkę, dzięki czemu bardzo trudno jest go upolować np. lisowi. Powiedz, że te kolce to tak naprawdę zgrubiałe włosy jeża. Zapytaj, czy któreś z dzieci widziało kiedyś jeża na podwórku. Powiedz, że jeża dość łatwo zobaczyć, bo zwierzęta te mieszkają często blisko ludzi, w ogrodach, parkach, sadach, a także w lasach czy na łąkach. Jednak żeby zobaczyć jeża, trzeba pójść na spacer wieczorem, kiedy robi się ciemno, bo prowadzą one nocny tryb życia. Przypomnij, że jeży nie wolno łapać ani dotykać. Czy dzieci wiedzą, jak jeż spędza zimę? Powiedz, że zapada w sen zimowy pod koniec jesieni, ale najpierw musi się do tego dobrze przygotować. Zapytaj, co musi zrobić. Wytłumacz dzieciom, że aby przeżyć zimę, jeż musi zgromadzić pod skórą dużą warstwę tłuszczu, a by tak się stało, musi porządnie się najeść jesienią. Ten tłuszcz będzie jego zapasem energii podczas zimy.

Ale czy to wystarczy? A gdzie jeż spędzi zimę? Aby nie zamarznąć, musi przygotować sobie ciepłe zimowe gniazdo, które zbuduje z liści, siana, mchów. Powiedz dzieciom, że aby pomagać jeżom, powinniśmy zostawiać w naszych ogródkach trochę niezgrabionych liści, żeby jeże miały z czego zbudować swoje schronienia.

KIEDY ŚPI JEŻ?

Nacobezu:

- Wiem, że jeż prowadzi nocny tryb życia.
- Ćwiczę reakcję na polecenia.

Środki dydaktyczne:

Nie są potrzebne.

Miejsce:

Ogród przedszkolny lub dowolny teren.

Czas:

5 minut.

Opis:

Powiedz dzieciom, że będą teraz wcielać się w rolę jeży. Poproś dzieci, aby przypomniały sobie, czy jeż prowadzi dzienny czy nocny tryb życia? Podczas tej zabawy dzieci muszą reagować na Twoje słowa. Na początek poproś, aby każde dziecko znalazło sobie kryjówkę, która będzie gniazdkiem jeża, do którego będzie wracał na dzień. Gdy powiesz, że teraz jest noc, wszystkie jeżyki tuptają po podwórku w poszukiwaniu jedzenia i liści do ocieplenia gniazda. Jednak podczas nocnych spacerów czyhają na jeża różne niebezpieczeństwa, np. lis, który chciałby go upolować. Gdy powiesz „uwaga, lis!”, dzieci muszą ukucnąć i zwinąć się w kulki w miejscu, w którym stoją. Na Twój sygnał „lis już poszedł” mogą tuptać dalej. Gdy powiesz „przyszedeł ranek!”, każdy jeżyk musi szybko potuptać do swojej kryjówki i ukucnąć w niej.

Zrób kilka rund zabawy, poproś dzieci, żeby za każdym razem wracały do tej samej kryjówki.

SZAŁASIK DLA JEŻA

Nacobezu:

- Wiem, gdzie jeże spędzają zimę.
- Konstruuje budowlę z naturalnych materiałów.

Środki dydaktyczne:

Siano, opadłe liście, gałęzie.

Miejsce:

Ogród przedszkolny lub ustronny zakamarek parku.

Czas:

15 minut.

Opis:

Spróbujcie zbudować wspólnie szałasik, w którym jeż mógłby spędzić zimę. Znajdźcie w ogrodzie zaciszne miejsce, do którego rzadko zaglądają ludzie, z dala od ścieżek i latarni, najlepiej między drzewami i krzewami.

Przygotujcie wcześniej trochę grubszych patyków, długich na około 40–50 cm, suche liście lub siano po koszeniu trawnika oraz ewentualnie trochę solidnych, dłuższych gałęzi. W miejscu, w którym ma stać szałasik, połóżcie na ziemi dość grubą warstwę siana i/lub suchych liści – to będzie postanie dla jeża. Nad postaniem ustawcie z patyków konstrukcję w kształcie wigwamu, wysoką na około 30–40 cm – ułóżcie patyki stabilnie, tak żeby konstrukcja nie chwiała się i nie przewracała. W jednym miejscu zostawcie otwór, przez który jeż będzie mógł wejść do środka. Następnie przykryjcie szałasik dość grubą warstwą siana a na sianie ułóżcie jeszcze warstwę liści. Jeśli macie dłuższe gałęzie, możecie delikatnie poustawiać je dookoła szałas, żeby wierzchniej warstwy liści nie rozwał wiatr.

Zimowy apartament dla jeża gotowy! Na pewno inne drobne zwierzęta też chętnie skorzystają z takiego schronienia!

CO JEDZĄ Jeże?

Nacobezu:

- Wiem, co jedzą jeże.
- Ćwiczę spostrzegawczość i małą motorykę.

Środki dydaktyczne:

Dla każdego dziecka wydruk jednej kartki A4 z rysunkiem jeża i jedzenia oraz nożyczki.

Miejsce:

Ogród przedszkolny lub sala.

Czas:

20 minut.

Opis:

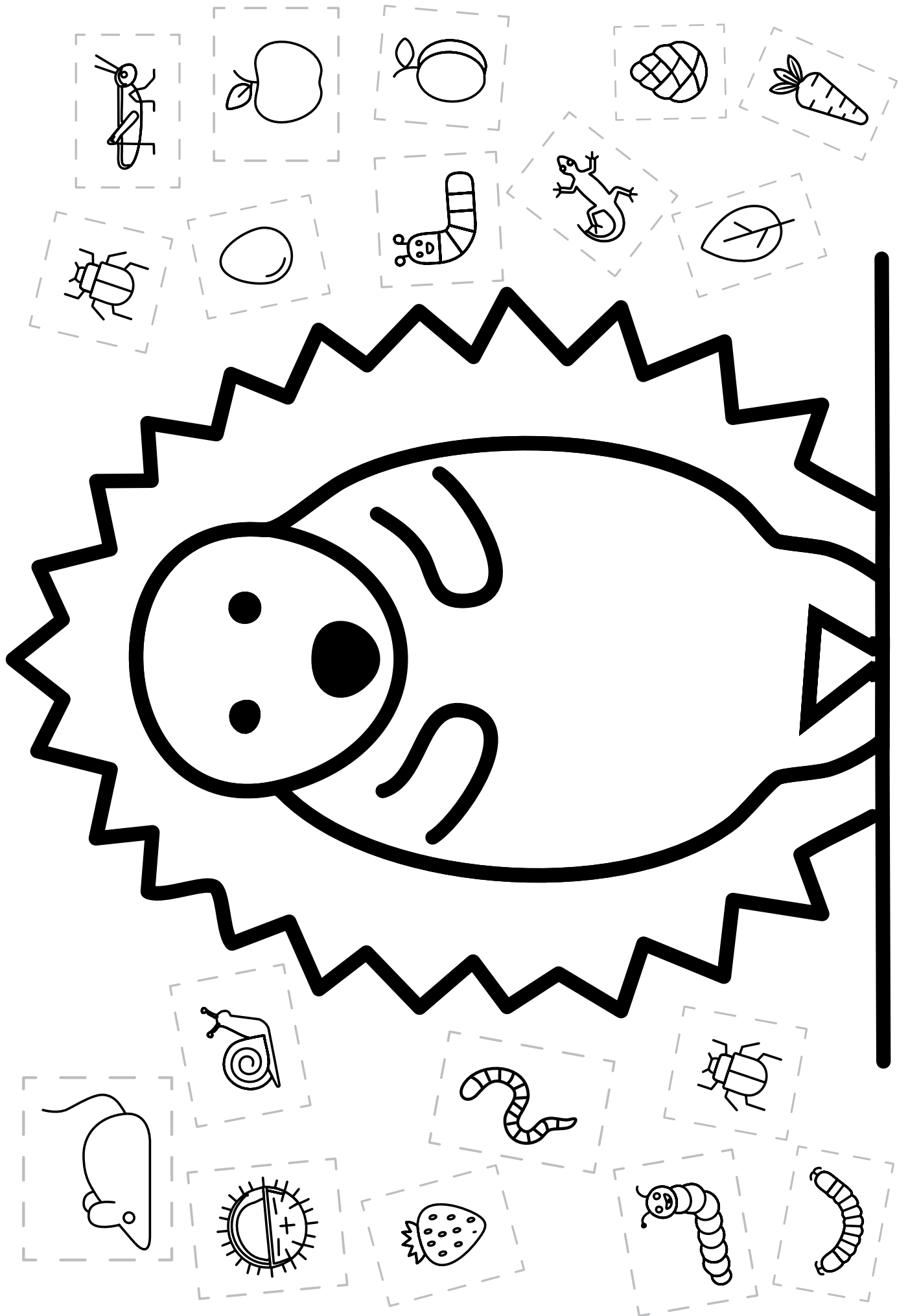
Wydrukuj dla każdego dziecka po jednej kartce A4 z rysunkiem jeża i jedzenia. Usiądźcie w okręgu. Zapytaj dzieci, co jedzą jeże. Wysłuchaj odpowiedzi i powiedz, że wbrew temu, co często się o jeżach mówi, zwierzęta te nie jedzą jabłek! Jeże są mięsożerne i zjadają owady, ślimaki, myszy, ptasie jaja, jaszczurki, żaby, dżdżownice i inne mniejsze od siebie zwierzęta.

Rozdaj dzieciom kartki z rysunkiem jeża i jedzenia oraz nożyczki i powiedz, by wycięty dużego jeża oraz by wycięty (po zaznaczonych kształtach) jedzenie, które będzie on zjadał, bądź nie. Przygotuj też taki zestaw jedzenia dla siebie. Pokazuj dzieciom po jednym obrazku z jedzeniem mówiąc, by znalazły je też u siebie i podniosły. Za każdym razem zapytaj, czy dzieci uważają, że jeż może zjeść taką rzecz. Po usłyszeniu od dzieci odpowiedzi podaj im prawidłową odpowiedź.

- Jedzenie, które zjada jeż dzieci nakleją w środku brzuszka na rysunku jeża a to, czego nie zje – odkładają na bok. Jeż zje: mysz, żuka, dżdżownicę, ślimaka, jajo ptaka, tłustą larwę, gąsienicę, konika polnego, jaszczurkę, ale nie zje: truskawki, jabłka, marchewki, śliwki, szyszki, kasztana, kwiatka, listka. Na koniec powiedz dzieciom, że jeż jest przyjacielem naszych ogrodów, bo pilnuje, aby nie było w nim zbyt wielu ślimaków, myszy i innych zwierzątek, które chciałyby zjadać rośliny z naszych grządek.

Możecie też zastanowić się, jakie zwierzęta zjadłyby te pokarmy, których nie jada jeż.

TUP TUP, NIUCH NIUCH TAŃCZYMY TANIEC JEŻA

Nacobezu:

- Wiem, jaka jest rola jeży w przyrodzie.
- Ćwiczę dużą motorykę: równowagę, koordynację i świadomość rytmu.

Środki dydaktyczne:

Sprzęt (np. komputer z głośnikami podłączony do tablicy interaktywnej lub rzutnika lub ekranu) do odtworzenia teledysku o jeżu oraz tutorialu uczącego, jak tańczyć taniec jeża; tekst piosenki o jeżu.

Miejsce:

Sala.

Czas:

45 minut.

Opis:

Na początku zajęć odtwórz teledysk pt. „[Jeż zuch](#)”. Poproś dzieci, aby na razie siedziały (powiedz, że będą tańczyć później) i by z uwagą wysłuchały tekstu piosenki, starając się zapamiętać jak najwięcej informacji o jeżu.

W razie potrzeby odtwórz teledysk ponownie. Po odtworzeniu porozmawiaj z dziećmi o tym, dlaczego warto zaprosić jeża do ogrodu. Wyjaśnij, że ogrodowi, w którym zamieszka jeż, nie grozi plaga ślimaków ani myszy - jeż jest małym, ale bardzo sprawnym drapieżnikiem, żywiącym się drobnymi zwierzętami, wśród jego przysmaków są również myszy i ślimaki. Jeż chroni ogród przed zbyt dużą liczbą tych zwierząt.

Następnie powiedz dzieciom, że teraz nauczymy się tańca jeża: odtwórz tutorial „[taniec jeża](#)” i razem z dziećmi powtarzajcie ruchy według instrukcji pokazywanych na ekranie. Na koniec odtanńczcie razem taniec jeża.

Jeż zuch

Niuch, niuch!
Tup, tup!
Dla jeża coś dziś zrób.

Gdy w ogrodzie jeż zamieszka,
to ten ogród szczęście ma.
Bo jeż to roślin koleżka
i się na nich dobrze zna.

Tup, tup!
Niuch, niuch!
Jeż, to prawdziwy zuch!
Niuch, niuch!
Tup, tup!
Dla jeża coś dziś zrób.

Tup, tup!
Niuch, niuch!
Jeż, to prawdziwy zuch!
Niuch, niuch!
Tup, tup!
Dla jeża coś dziś zrób.

Nie pozwala by się zgubił
bioróżnorodności rytm.
Wywachuje, więc problemy
i je rozwiązuje w mig.

Tup, tup!
Niuch, niuch!
Jeż, to prawdziwy zuch!
Niuch, niuch!
Tup, tup!
Dla jeża coś dziś zrób.

Tup, tup!
Niuch, niuch!
Jeż, to prawdziwy zuch!
Niuch, niuch!
Tup, tup!
Dla jeża coś dziś zrób.

GDZIE SIĘ SCHOWA MAŁY WRÓBEL?

Nacobezu:

- Wiem, że wróble potrzebują gęstych krzewów, żeby się w nich chować.
- Ćwiczę reagowanie na polecenia.

Środki dydaktyczne:

Nie są potrzebne.

Miejsce:

Ogród przedszkolny lub inny teren, gdzie rosną krzewy.

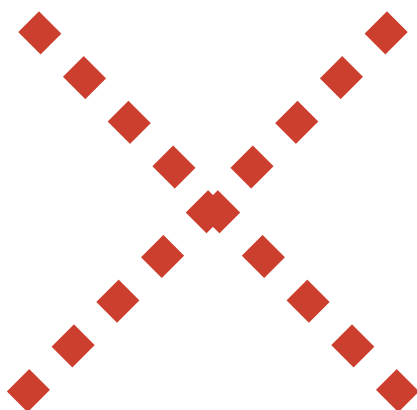
Czas:

5 minut.

Opis:

Zaproponuj dzieciom zabawę we wróbelki. Wytlumacz, że wróble, gdy czują się zagrożone, szukają schronienia w miejscu, w którym nie znajdzie ich żaden drapieżnik (np. kot lub drapieżny ptak). Najbardziej bezpiecznym schronieniem dla wróbli są gęste krzewy, czasem w jednym takim krzewie chowa się kilkadziesiąt wróbli! Słychać wtedy z niego głośne ćwierkanie. Wróble potrafią zaalarmować się nawzajem o niebezpieczeństwie – gdy jeden z nich wypatrzy jakieś zagrożenie, ćwierka w specjalny sposób i wtedy wszystkie ptaki odlatują w bezpieczne miejsce.

Dzieci będą wróbelkami, które fruwać po podwórku w poszukiwaniu jedzenia. Ty będziesz wróblem-strażnikiem, który obserwuje otoczenie. Na Twój sygnał, np. „Kryj się!”, każdy wróbelek musi podbiec do krzewu i stanąć blisko niego, wtedy będzie bezpieczny. Gdy niebezpieczeństwo minie, daj dzieciom kolejny sygnał, np. „Już bezpiecznie!”, a wtedy mogą one znów „latać” po podwórku. Zróbcie kilka rund takiej zabawy.

KARMIEŃIE PISKLĄT

Nacobezu:

- Wiem, co jedzą wróble i czym karmią pisklęta.
- Wykonuję model pisklęcia.
- Ćwiczę spostrzegawczość i sprawność paluszków.
- Ćwiczę liczenie.

Środki dydaktyczne:

Rolki po papierze toaletowym pocięte na trzy części (po jednym kawałku dla każdego dziecka), wydrukowane kształty dziobów – po dwa trójkąty dla każdego dziecka, kredki, klej lub zszywacz do papieru, wiele małych elementów w dwóch rodzajach, np. nasiona kukurydzy i fasoli.

Miejsce:

Ogród przedszkolny lub sala.

Czas:

20 minut.

Opis:

Porozmawiaj z dziećmi o tym, co jedzą wróble, wyjaśnij, że dorosłe ptaki jedzą głównie nasiona zbóż, traw, owoce krzewów. Jednak pisklęta wróbli, żeby zdrowo rosnąć, potrzebują pokarmu mięsnego, dlatego rodzice karmią swoje młode owadami, np. muchami i komarami, gąsienicami, dżdżownicami. Zaproponuj dzieciom zabawę w karmienie piskląt. Najpierw każde dziecko może (ale nie jest to konieczne) przygotować swojego pisklaka. Daj każdemu kawałek rolki po papierze toaletowym (wystarczy $\frac{1}{3}$ rolki na osobę) oraz wydrukowany wzór dzioba pisklaka. Poproś dzieci, aby pokolorowały dziób na żółto i czerwono, a następnie wycięły obydwa trójkąty. Teraz należy przykleić obydwie połowy dzioba do rolki tak, aby powstał kształt przypominający pisklę z otwartym dziobem. Możecie użyć kleju lub możesz przyszyć dzioby do rolki zszywaczem (trójkąty należy przykleić wewnątrz rolki).

Pisklaki wykorzystamy do zabawy. Poproś każde dziecko, aby ustawiło swojego pisklaka w jakimś zakamarku ogrodu (lub sali), to będzie gniazdo, w którym pisklę mieszka. W międzyczasie rozsyp na trawniku (lub podłodze) drobne elementy w dwóch rodzajach, mogą to być ziarna, np. fasoli i kukurydzy. Wyjaśnij dzieciom, że symbolizują one owady – muchy i komary. Dzieci będą wróblami – rodzicami, a ich zadanie, to wykarmienie pisklaka.

Na początku zabawy każde dziecko staje przy swoim pisklaku. Na Twój sygnał dzieci biegną i przynoszą tylko jednego owada (więcej nie mieści się wróblowi do dzioba) i karmią nim swojego pisklaka, czyli wrzucają ziarenko do rolki.

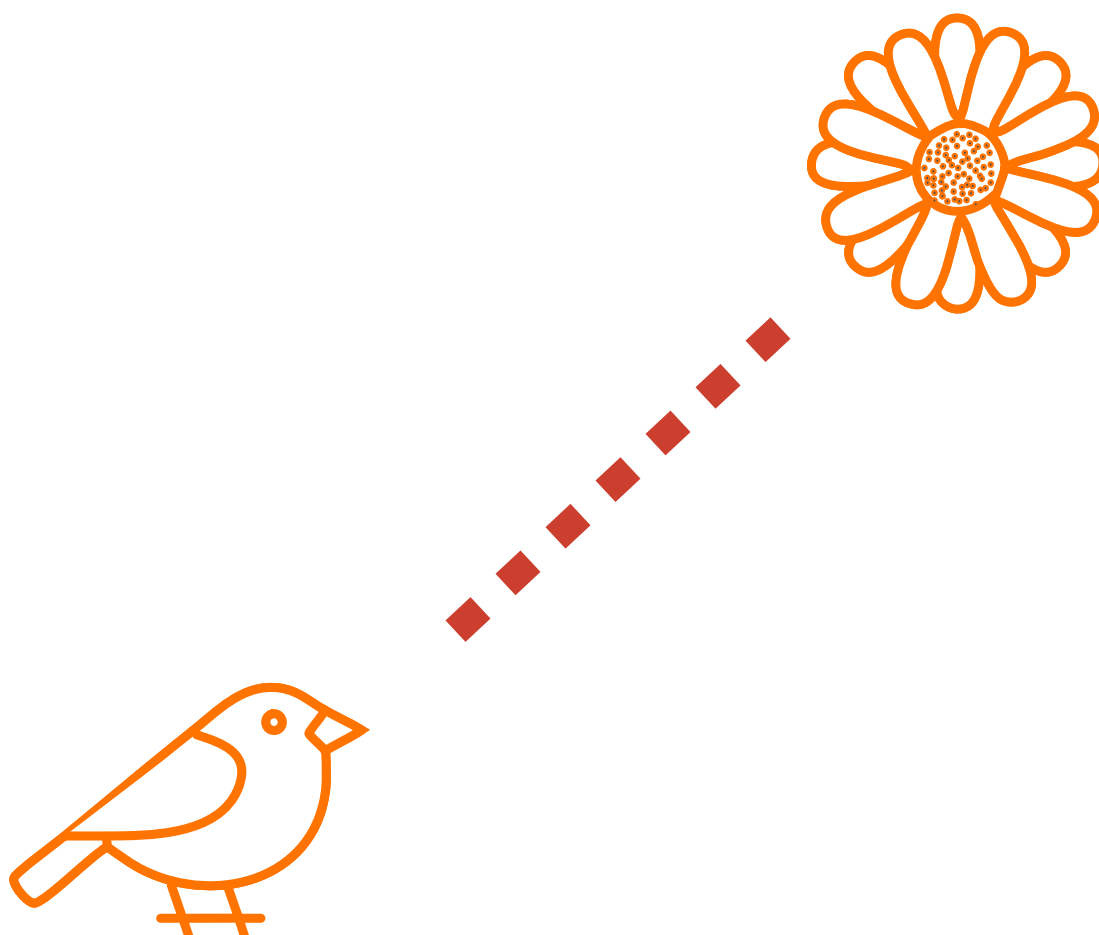
Następnie biegną po kolejnego owada, bo pisklę jest ciągle głodne!

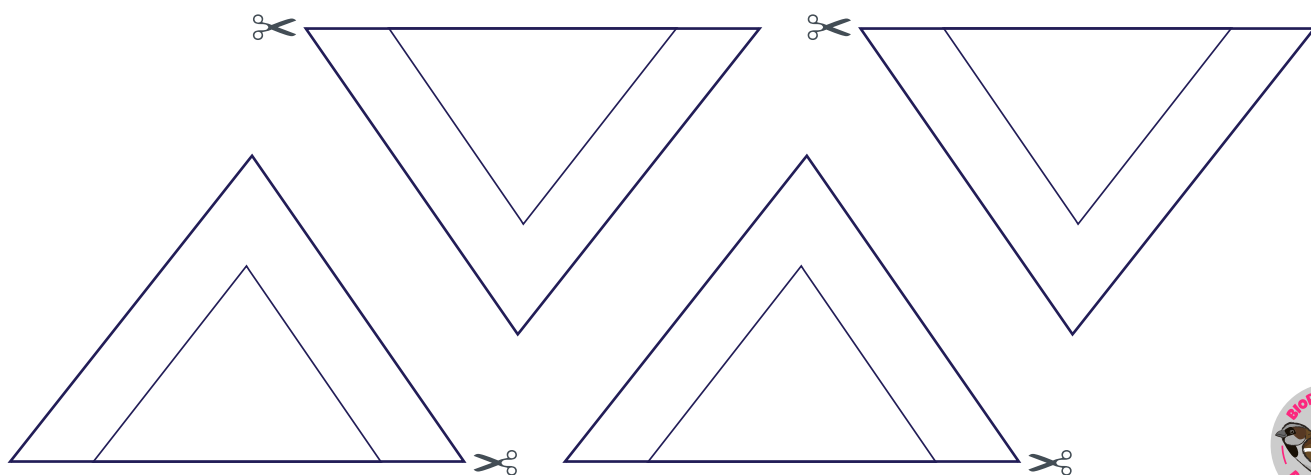
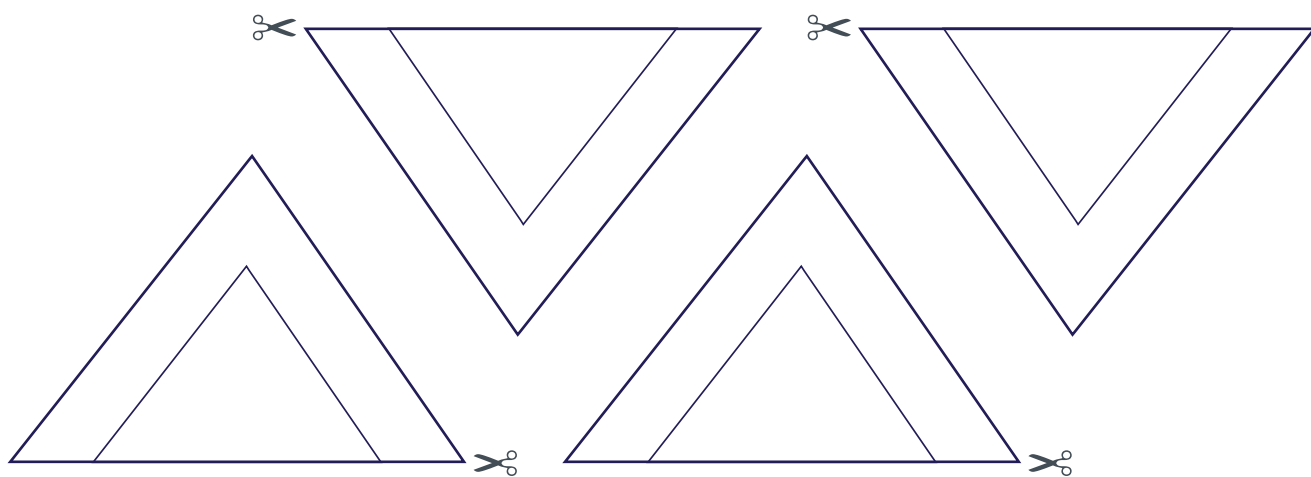
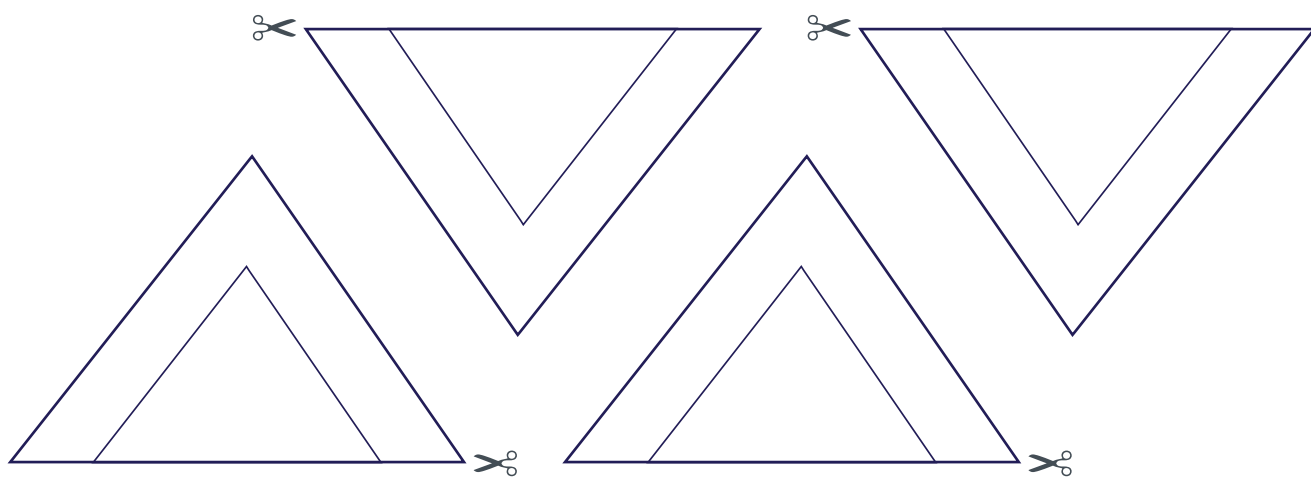
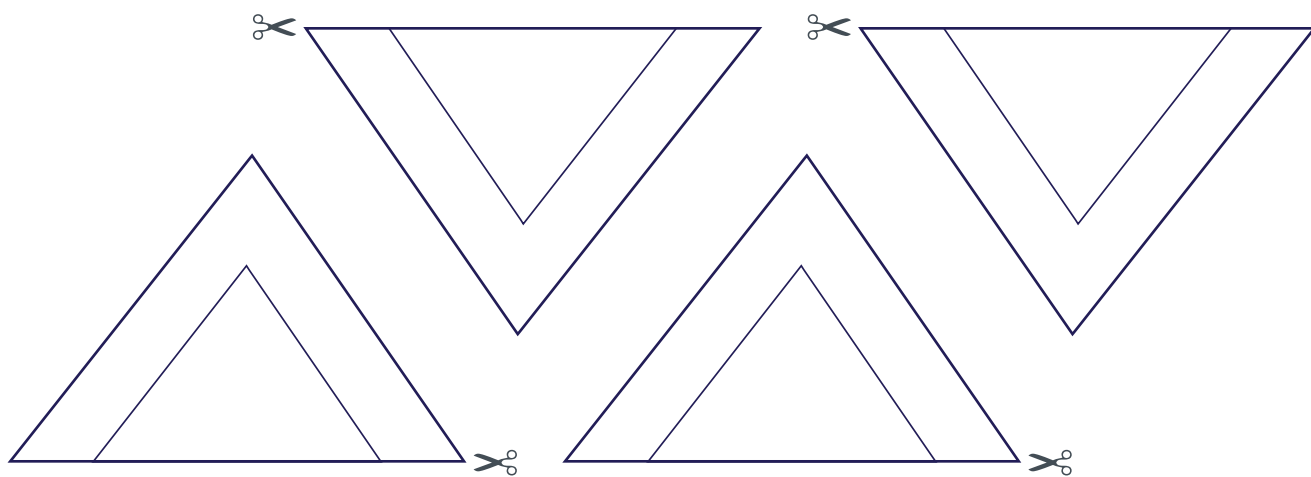
Po minucie zabawy powiedz dzieciom, że przyszła noc i wróble lecą odpocząć obok swojego pisklaka. Po kilku sekundach powiedz, że już przyszedł ranek i trzeba znów karmić głodne pisklaki! Zabawa może trwać, dopóki nie skończą się „owady”. Na koniec każde dziecko może policzyć, ile owadów zjadł jego pisklak. Podsumuj zabawę mówiąc, że wróble są bardzo pożyteczne dla ludzi, bo pomagają pozbyć się nadmiaru uciążliwych komarów i much.

Możesz też zaproponować drugą rundę zabawy, ale tym razem w pewnym momencie zabierz część ziaren udających owady, mówiąc, że z powodu chemicznych oprysków część owadów zginęła i nie ma ich już tak dużo jak wcześniej! Czy pisklęta najedzą się tak samo jak w pierwszej rundzie? Wytłumacz dzieciom, że owady giną w bardzo szybkim tempie i że winę za to ponosi zanieczyszczenie środowiska, np. chemiczne środki przeciw szkodnikom, ale też spaliny i zanieczyszczenia z fabryk. Przez to, że owadów jest mniej, giną też wróble, bo nie mają czym wykarmić piskląt, i duża ich część umiera.

Zabawę można przeprowadzić też bez pisklaków z rolki, wtedy dzieci znoszą „owady” po prostu w wybrane przez siebie miejsce.

To ważne, aby elementy symbolizujące owady były naturalne, w razie gdyby nie wszystkie udało się zebrać z trawnika, nie będą szkodzić przyrodzie.

KOLOROWANKA - WRÓBELKI I INNE ZWIERZĘTA UKRYTE W KRZEWACH

Nacobezu:

- Trenuję spostrzegawczość.
- Ćwiczę liczenie.
- Dowiaduję się, jak wiele zwierząt potrzebuje krzewów i zarośli.

Środki dydaktyczne:

Wydruk kolorowanki dla każdego dziecka, kredki.

Miejsce:

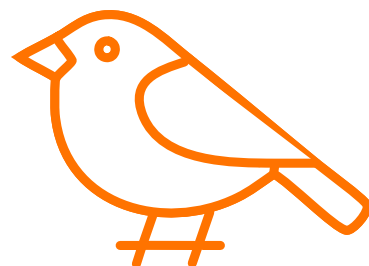
Sala.

Czas:

10 minut.

Opis:

Daj każdemu dziecku wydrukowaną kolorowankę. Poproś dzieci, aby policzyły, ile wróbli schroniło się w krzewie. Jakie inne zwierzęta wykorzystują krzewy jako schronienie i miejsce, gdzie znajdują jedzenie? Poproś dzieci, aby pokolorowały obrazek.

SONG NA WRÓBLE TAŃCZYMY TANIEC WRÓBLA

Nacobezu:

- Wiem, jaka jest rola wróbla w przyrodzie.
- Ćwiczę dużą motorykę: równowagę, koordynację i świadomość rytmu.

Środki dydaktyczne:

Sprzęt (np. komputer z głośnikami podłączony do tablicy interaktywnej lub rzutnika lub ekranu) do odtworzenia teledysku o wróblu oraz tutorialu uczącego, jak tańczyć taniec wróbla; tekst piosenki o wróblu.

Miejsce:

Sala.

Czas:

45 minut.

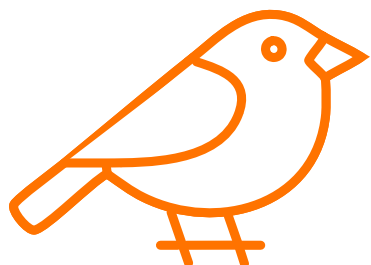
Opis:

Na początku zajęć odtwórz teledysk pt. „[Song na wróble](#)”. Poproś dzieci, aby na razie siedziały (powiedz, że będą tańczyć później) i by z uwagą wysłuchały tekstu piosenki, starając się zapamiętać jak najwięcej informacji o wróblu.

W razie potrzeby odtwórz teledysk ponownie. Po odtworzeniu porozmawiaj z dziećmi o tym, jaka jest rola wróbla w przyrodzie. Poproś dzieci, aby przypomniały sobie co zjadają wróble. Wyjaśnij, że w ich diecie oprócz nasion znajdują się też owady, np. muchy, meszki, komary. Wróble regulują liczbę owadów w miejscu, w którym żyją i nie pozwalają, aby było ich zbyt dużo.

Następnie powiedz dzieciom, że teraz nauczymy się tańca wróbla: odtwórz tutorial „[taniec wróbla](#)” i razem z dziećmi powtarzajcie ruchy według instrukcji pokazywanych na ekranie. Na koniec odtańczcie razem taniec wróbla.

Song na wróble

Gdy wróbelków nie ma w ogrodzie,
to rozrabiają chmary owadzie.

A gdy owadów jest za dużo,
drzewa chorują, nie kwitną róże.

O nie...

O nie...

Nie kwitną róże...

Wróble w parku i w ogrodzie
pomagają wszystkim zgodnie.

By serdecznie było...

I bioróżnorodnie.

Ćwir, ćwir...

Ćwir, ćwir...

Ćwir, ćwir...

Uuuu...

Gdy wróbelki w parku świergoczą,
a ich popisy radują oczy,
znaczy, że wszystko działa, jak trzeba
żadnych poprawek tu nie potrzeba.

O nie...

O nie...

Tu nie potrzeba...

Wróble w parku i w ogrodzie
pomagają wszystkim zgodnie.

By serdecznie było.

I bioróżnorodnie.

Ćwir, ćwir...

Ćwir, ćwir...

Ćwir, ćwir...

Uuuu... Jee...

